

жному окремому випадку вирішує окремо. На думку В. Котенко, підготовча стадія провадження є необхідно у спрощеному провадженні для з'ясування всіх обставин справи та вжиття заходів, які мають сприяти всебічному, об'єктивному розгляду і вирішенню справи по суті [2, с. 12]. Повністю погоджуючись з автором зауважимо, що на сьогоднішній день Україна внесла зміни до КАС України, імplementувавши міжнародний досвід зарубіжних країн, однак не пристосувала його до національного законодавства.

Отже, основною прогалиною справ незначної складності є не надання особі права на захист свого порушеного права.

Література

1. Куйбіди Р.О. Кодекс адміністративного судочинства України: наук.-практ. комент. / Центр політико-прав. реформ ; за заг. ред. Р.О. Куйбіди. 3-тє вид., допов. Київ: Юстініан, 2009. 976 с.
2. Костенко В.М. Реалізація права на звернення з адміністративним позовом: передумови та зміст / *Форум права*. 2009. № 2. С. 207-211.
3. Кіт Х.Т. Поняття підготовчого провадження в адміністративному процесі / *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 1. С. 110-115.

Сєдих Юлія Олександрівна

студентка юридичного факультету

Науковий керівник – к.ю.н., доцент Талдикін О.В.

(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

ПРАВО НА ЖИТТЯ І СМЕРТНА КАРА

На сьогоднішній день питання про смертну кару, як законне позбавлення життя, викликає дискусії у всьому світовому співтоваристві. Одні люто виступають проти застосування виключної міри покарання, вважаючи її не гуманною, інші наводять у відповідь масу доводів про необхідність «узаконеного вбивства», але досі світ не прийшов до єдиної думки. Чи Справедливо позбавляти життя людей за вчинення тяжких діянь? Чи правомірно забирати життя у тих, кому вона була подарована згори? Чи потрібна суспільству смертна кара? «Смертна кара є виняткова міра покарання, що полягає у фізичному знищенні засудженого шляхом розстрілу за вироком суду і на підставі і в порядку, передбаченому кримінальним і кримінально-виконавчим законодавством» [3, с. 19].

Історія виникнення такого покарання, як смертна кара тісно пов'язана з принципом талону, який активно застосовувався в давнину: правило «око за око, зуб за зуб» виправдовувало вбивство, як покарання за заповідання смерті іншій особі. Причому, страта здійснювалася з особливою жорстокістю на центральних площах на очах у безлічі людей для залякування народу і запобігання нових злочинів; призначалася навіть тим, хто скоїв незначні правопорушення, наприклад, дрібну крадіжку. З розвитком цивілізації і правової свідомості суспільства, ставлення людей до даного виду покарання стало змінюватися. З'являються перші противники смертної кари, на думку яких, публічне позбавлення життя навпаки негативно впливає на оточуючих, породжуючи в них ще більш гірші якості. Однак, тюремне ув'язнення, яке стали застосовувати замість смертної кари, не змогло повністю викоринити її з практики. Незважаючи на те, що на дворі ХХІ століття, в багатьох країнах світу все ще активно застосовується найсуворіший вид покарання [1, с. 35].

Слід зауважити, що на відміну від більшості інших кримінальних санкцій, покарання у вигляді страти регулюється не тільки національним, але і міжнародним правом. Оскільки у світовій спільноті поки що немає єдиної позиції щодо допустимості смертної кари, міжнародно-правове регулювання в даній області йде по шляху прийняття рекомендаційних норм і укладення факультативних протоколів до міжнародних конвенцій.

Смертна кара - це порушення основних прав людини: вона суперечить праву на життя і праву не піддаватися жорстокому, нелюдському і принижуючому гідність поведженню. Вища міра покарання підриває цивільні взаємини в суспільстві і завдає шкоди гідності його членів [4, с. 118].

Смертна кара не має більший виховний вплив на злочинців, ніж інші види покарання і іноді застосовується диспропорційно по відношенню до бідного населення, меншин і представників політичної опозиції. Ніщо не може гарантувати того, що невинний не буде страчений. Наприклад, в США з 1976 року 123 людини були випущені з камер смертників після того, як були визнані невинними.

Скасування смертної кари – один з пріоритетів Ради Європи. Протягом тридцяти років вона

бореться за те, щоб в Європі вища міра покарання була поза законом і щоб скасування смертної кари стало універсальною цінністю. Так з 1997 року жодна людина не була страчена в державах-членах Ради Європи [1, с. 37].

Багато країн, у тому числі Японія і США, продовжують застосовувати смертну кару. Рада Європи взяла на себе зобов'язання продовжити боротьбу з цим жорстоким і нелюдським покаранням до повного скасування вищої міри покарання в Європі і в усьому світі.

Раніше смертна кара застосовувалася в більшості держав. Вища міра покарання досі існує в багатьох країнах, зокрема в США і Японії. Вона завжди була делікатним питанням, що викликає бурю емоцій, особливо після жахливого вбивства або терористичного акту. Багато хто виступає за смертну кару, вважаючи, що злочинець, який скоїв вбивство, заслуговує смерті.

У 1996 році Організація Об'єднаних Націй прийшла до висновку в своєму оновленому дослідженні, що не існує доказів того, що страта має більший страхітливий ефект, ніж довічне ув'язнення. За даними Американського союзу громадянських свобод в штатах, що застосовують смертну кару, рівень злочинності або число вбивств не нижче, ніж в інших штатах, що не застосовують смертну кару [2, с. 50].

Рада Європи була створена для того, щоб об'єднати Європу навколо загальних принципів верховенства закону, дотримання прав людини і демократії. У прийнятій в 1950 році Європейській конвенції про права людини значиться, що право людини на життя захищене законом і що ніхто не може бути позбавлений життя. Проте, в ній також передбачалася можливість позбавлення людини життя в результаті виконання смертного вироку, винесеного судом в тому випадку, якщо така міра покарання передбачається законом за скоєний злочин.

На початку 1980 рр. Рада Європи стала першою організацією, що бореться за скасування смертної кари, вважаючи її серйозним порушенням прав людини. Парламентська асамблея Ради Європи поступово переконала уряди держав відмовитися від подібної практики, щоб Європа стала першим регіоном в світі, остаточно заборонивши вищу міру покарання. У 1982 році Рада Європи нарешті прийняла Протокол № 6 до Європейської конвенції про права людини, перший юридично зобов'язуючий інструмент, що стосується скасування смертної кари в мирний час. На сьогоднішній день, цей документ ратифікували 46 з 47 країн-членів Ради Європи [3, с. 21], [4].

У 1989 році скасування смертної кари стало умовою вступу до Ради Європи для всіх нових країн-членів. З тих пір всі держави при вступі до Ради Європи зобов'язуються накласти негайний мораторій на вищу міру покарання і ратифікувати Протокол № 6. Були розроблені численні механізми контролю за дотриманням цих зобов'язань, при цьому допомагаючи державам застосовувати їх на практиці.

У 2002 році Рада Європи зробила важливий крок назустріч скасуванню смертної кари за будь-яких обставин, прийнявши Протокол № 13 до Європейської конвенції про права людини. Це призвело до повного скасування смертної кари, навіть по відношенню до злочинів, скоєних у воєнний час [5, с. 120].

В силу цього в країнах-членах Ради Європи з 1997 року не була страчена жодна людина. У Європі лише Білорусія, яка не входить до складу Організації, поки ще не наклала заборону на смертну кару.

В даний час Парламентська асамблея має намір поширити її на країни, що мають статус спостерігачів при Раді Європи. Це, зокрема, стосується США і Японії.

Література

1. Курочкін О. В. Деякі аспекти етнології насильства. *Наукові записки НаУКМА*. 2001. Т. 19. Географія та історія культури. С. 35-38
2. Мечетная Н. Смертельный приговор. *Корреспондент*. 2011. № 23. С. 50-52
3. Нестеренко С. Застосування смертної кари та проблема захисту прав людини в інституті екстрадиції. *Юридичний вісник*. 2009. № 3. С. 19-24.
4. Протокол № 6 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який стосується скасування смертної кари (зі змінами, внесеними Протоколом № 11). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_802.
5. Пилецкий С.Г. Смертная казнь: варварство или справедливость? *Социологические исследования*. 2010. № 6. С. 118-126.